

Briuselis, 2017 06 30
COM(2017) 355 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 122/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo ir 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 66/2010 dėl ES ekologinio ženklo įgyvendinimo peržiūros

{SWD(2017) 252 final}
{SWD(2017) 253 final}

1. Ataskaitos tikslas

Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (EMAS) ir ES ekologinis ženklas yra ES tvaraus vartojimo ir gamybos politikos sistemos dalis. ES ekologinis ženklas sukurtas 1992 m., o EMAS – 1995 m. Abi šios priemonės iš naujo pristatytos 2008 m. Komunikate dėl tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų plano (TVGTPP veiksmų plano)¹. ES ekologinio ženklo tikslas yra „skatinti tokius produktus, kurie per visą būvio ciklą aplinkai daro mažesnę poveikį, ir teikti vartotojams tikslią, neklaidinančią bei moksliškai pagrįstą informaciją apie produktų poveikį aplinkai“; EMAS tikslas – „skatinti nuolat didinti organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą organizacijoms diegiant ir įgyvendinant aplinkosaugos vadybos sistemas, atliekant sisteminių, objektyvų ir periodišką tokių sistemų veiksmingumo vertinimą, teikiant informaciją apie aplinkosauginį veiksmingumą, atvirai bendraujant su visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, organizacijų darbuotojams aktyviai dalyvaujant ir rengiant tinkamą mokymą“.

Reglamento (EB) Nr. 66/2010 dėl ES ekologinio ženklo² (ES ekologinio ženklo reglamento) 14 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija pateiktų Europos Parlamentui ir Tarybai ES ekologinio ženklo sistemos įgyvendinimo ataskaitą ir joje taip pat nurodytų sistemos elementus, kuriuos būtų galima peržiūrėti.

Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo³ (EMAS reglamento) 47 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija pateiktų Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje nurodomi veiksmai ir priemonės, kurių imtasi pagal šį skyrių (VIII skyrių), ir iš valstybių narių pagal 41 straipsnį gautą informaciją. Reglamento 50 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija, atsižvelgdama į taikant sistemą sukaupią patirtį ir į tarptautines tendencijas, peržiūrėtų EMAS. Ji turi atsižvelgti į Europos Parlamentui ir Tarybai pagal 47 straipsnį teikiamas ataskaitas.

Šie reikalavimai vykdomi teikiant šią Komisijos ataskaitą ir jos priedus. Juose taip pat pateikiami faktai, nustatyti atlikus teisės aktų tinkamumo patikrą, atliktą pagal Europos Komisijos reglamentavimo kokybės ir rezultatų (REFIT⁴) programą. Programoje REFIT nustatytas tinkamumo patikros tikslas – suprasti, ar, įgyvendinant reglamentus, veiksmingai pasiekiami numatyta jų nauda piliečiams, įmonėms ir visuomenei.

EMAS ir ES ekologinis ženklas – produktų politikos sistemos, aprašytos 2008 m. Komunikate dėl tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų plano⁵, sudedamosios dalys. Vėliau Septintojoje aplinkosaugos veiksmų programoje⁶ pabrėžta tai, kad būtina sukurti politikos sistemą, kurią taikant gamintojams ir vartotojams būtų siunčiama tinkama žinia, kad reikia skatinti efektyviai naudoti išteklius ir kurti žiedinę ekonomiką, o Komunikate dėl ES žiedinės ekonomikos veiksmų plano⁷ atkreiptas dėmesys į tai, kad,

¹ KOM(2008) 397.

² [Reglamentas \(EB\) Nr. 66/2010.](#)

³ [Reglamentas \(EB\) Nr. 1221/2009.](#)

⁴ COM(2012) 746.

⁵ KOM(2008) 397.

⁶ [Sprendimas Nr. 1386/2013/ES.](#)

⁷ [COM\(2015\) 614.](#)

siekiant pereiti prie žiedinės ekonomikos, būtina remti gamintojų ir vartotojų pastangas, taip pat stengtis geriau taikyti EMAS ir ES ekologinį ženklą. Taip pat aišku, kad reglamentai yra svarbūs įgyvendinant JT Darbotvarę iki 2030 m. ir jos 17 darnaus vystymosi tikslų, ypač 12-tą tikslą, t. y. „užtikrinti tvarius vartojimo ir gamybos modelius“.

Taikant EMAS ir ekologinį ženklą, prisidedama prie aplinkosaugos tikslų įgyvendinimo, tačiau taip pat galima remti ekonomikos tikslus. Pavyzdžiui, EMAS taikančios įmonės, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (MVI), efektyviau naudodamos išteklius gali pagerinti finansinius rodiklius ir padidinti konkurencingumą. Plačiai ir tinkamai įgyvendinant EMAS ir taikant ekologinį ženklą, būtų galima labiau skatinti inovacijas ir pasiekti tikrų rinkos pokyčių.

Šioje ataskaitoje EMAS ir ES ekologinio ženklo taikymo veiksmingumas vertinamas šiame platesniame kontekste.

2. Aktualumo, veiksmingumo, efektyvumo, suderinamumo ir Europos pridėtinės vertės vertinimas

2013 m. Komisija įsipareigojo atlikti ES ekologinio ženklo ir EMAS reglamentų tinkamumo patikrą. Vadovaujantis Komisijos geresnio reglamentavimo gairėmis, atliekant tinkamumo patikrą, buvo nagrinėjamos šios dvi sistemos ir vertinamas jų veiksmingumas, efektyvumas, suderinamumas ir jų teikiama Europos pridėtinė vertė. Taip pat ypatingas dėmesys buvo skiriamas ir pastangoms suprasti, ar, įgyvendinant reglamentus, veiksmingai pasiekama numatyta jų nauda piliečiams, įmonėms ir visuomenei.

Kalbant apie procesą, atliekant tinkamumo patikrą buvo atlikti du atskiri vertinimo tyrimai⁸, pagrįsti suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu, įskaitant viešas konsultacijas dėl ES ekologinio ženklo ir tikslines konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais dėl EMAS. Šios konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais buvo itin svarbios, nes tinkamumo patikra buvo nepakankamai nuodugni iš dalies dėl to, kad šios sistemos taikomos savanorišku pagrindu ir kad trūksta duomenų, reikalingų šių sistemų poveikiui įvertinti. Tai, kad nėra bendrai sutarto metodo, pagal kurį būtų galima kiekybiškai įvertinti ir palyginti organizacijų ir produktų aplinkosauginį veiksmingumą, taip pat reiškia, kad sistemas taikančių organizacijų ir produktų, kuriems šios sistemos taikomos, neįmanoma sistemingai palyginti su organizacijomis ir produktais, kurie su šiomis sistemomis nesusiję. Be to, reglamentuose nenustatyti aiškūs šių sistemų taikymo tikslai ir dėl to neįmanoma kiekybiškai įvertinti, ar, jas taikant, pavyko pasiekti rezultatų, kurių tikėtasi.

Nepaisant to, atlikus tinkamumo patikrą, buvo galima įvertinti šių sistemų veikimą ir veiksmingumą ir atitinkamai pateikti išvadas dėl tinkamai arba netinkamai veikiančių aspektų.

⁸ „Final Report Supporting the Evaluation of the Implementation of EMAS“ (June 2015), Adelphi and S. Anna School of Advanced Studies;

„Project to Support the Evaluation of the Implementation of the EU Ecolabel Regulation“ (April 2015), Ricardo Energy & Environment.

Pagrindiniai faktai, nustatyti ir nagrinėti atsižvelgiant į su tinkamumo patikra susijusios intervencinės veiklos loginį pagrindą ir susiję su tuo, kaip, įgyvendinant reglamentus, siekiama juose nustatytų tikslų, yra šie:

- šiais reglamentais prisidedama prie vartojimo ir gamybos daromo poveikio aplinkai mažinimo (*bendrasis tikslas*);
- šiais reglamentais skatinama nuolat siekti geresnio organizacijų aplinkosauginio veiksmingumo ir propaguoti produktus, kurių poveikis aplinkai mažesnis (*konkretūs tikslai*); tai pasiekama taikant ES ekologinio ženklo suteikimo kriterijus ir, kaip pastebėta EMAS taikančiose organizacijose, gerinant aplinkos būklę (*veiklos tikslas*).

Tačiau tokia reglamentais teikiama nauda yra:

- iš esmės ribota dėl to, kad gamintojai ir organizacijos nepakankamai taiko EMAS ir ES ekologinį ženklą (*veiklos tikslas*). Tai labai susiję su tuo, kad išorės suinteresuotieji subjektai, įskaitant verslo partnerius, vartotojus, taip pat valdžios institucijas, yra nepakankamai informuoti ir dėl to atlygis už šių sistemų taikymą (susijęs su rinkos, administraciniais ir (arba) reguliavimo aspektais) yra nedidelis, taip pat kadangi yra nustatyti dalyvavimo kriterijai ir ES pramonės subjektams kartais gali būti sunku juos atitikti;
- ribota, palyginti su visokeriopais uždaviniais, kuriuos reikia išspręsti siekiant sumažinti bendrą vartojimo ir gamybos daromą poveikį aplinkai.

Nepaisant šių aplinkybių, reglamentai tebėra **aktualūs** – jie įtraukti į ES politinių priemonių, kuriomis reaguojama į vis didėjančią poreikį keisti esamus vartojimo ir gamybos modelius, rinkinį; į šį poreikį atsižvelgta nustatant esamus strateginius politikos tikslus, taip pat rengiant strategiją „Europa 2020“⁹, Efektyvaus išteklių naudojimo Europos planą¹⁰, Septintąją aplinkosaugos veiksmų programą¹¹ ir ES žiedinės ekonomikos veiksmų planą¹². EMAS ir ES ekologinis ženklas (kartu su žaliuoju viešuoju pirkimu), kaip ES politikos priemonės, ypatingi tuo, kad jais siekiama per visą gyvavimo ciklą mažinti poveikį aplinkai, įskaitant vis įvairėjančią Europos vartojimo poveikį, pastebimą ES nepriklausančiose šalyse, – dažnai šiose šalyse yra gaminami produktai ir medžiagos, importuojami į ES. Kalbant apie EMAS, neaišku, ar ji bus aktuali ateityje, kadangi į 2015 m. peržiūrėtą standartą ISO 14001 įtraukiama vis daugiau šios sistemos elementų, tačiau kol kas įtraukti ne visi.

Reglamentai buvo ir yra **iš dalies veiksmingi**, nes jais užtikrinamas:

- didesnis ES ekologiniu ženklu žymimų produktų aplinkosauginis veiksmingumas. Tačiau neįmanoma patikrinti atitikties kiekybiniam kriterijui, susijusiam su kompetencija aplinkos apsaugos srityje (10–20 proc. aplinkosaugos atžvilgiu veiksmingiausių rinkai pateiktų produktų), nes nėra sutarto lyginimo metodo, taip pat išsamių duomenų. Be to, kai kuriais atvejais, kai atitiktis ES ekologinio ženklo

⁹ KOM(2010) 2020 galutinis.

¹⁰ KOM(2011) 571 galutinis.

¹¹ SPRENDIMAS Nr. 1386/2013/ES.

¹² COM(2015) 614 final.

suteikimo kriterijams patvirtinama neatlikus nuodugnios rinkos padėties pokyčių analizės, ES ekologinis ženklas gali būti nebelaikomas vienu iš kompetencijos aplinkos apsaugos srityje rodiklių;

- didesnis EMAS sertifikatą turinčių organizacijų aplinkosauginis veiksmingumas pagal daugumą pagrindinių rodiklių, įskaitant susijusius su energija, vandeniu ir CO₂. Kalbant apie pagrindinius su atliekomis ir medžiagomis susijusius rodiklius, rezultatai nevienodi: daugiau nei 75 proc. EMAS sertifikatą turinčių įmonių veiklos poveikis atliekų ir medžiagų atžvilgiu yra teigiamas, o bendras vidutinis veiksmingumas, apskaičiuotas remiantis pagrindinių rodiklių vykdymo ataskaitų imtimi, yra neigiamas. Iš tyrimų matyti, kad apskritai, taikant EMAS, galima pasiekti didesnę aplinkosauginį veiksmingumą, nei taikant standartą ISO 14001¹³.

Tačiau bendras priemonių veiksmingumas yra mažesnis dėl riboto jų diegimo.

- EMAS ir ES ekologinis ženklas diegiami nepakankamai, kad būtų galima įgyvendinti svarbius bendrų vartojimo ir gamybos modelių pokyčius ir atitinkamai užtikrinti, kad ne tik taikyti šias schemas nusprendusių, bet ir kitų įmonių ir organizacijų veikla darytų didžiulį teigiamą poveikį aplinkai. Ribotas šiuose abiejuose reglamentuose nustatytų priemonių taikymas gali būti siejamas su nepakankamu informuotumu ir pripažinimu rinkoje, nepakankamu pripažinimu viešojoje politikoje, taip pat atitikties užtikrinimo ir tikrinimo sąnaudomis.

Apie ES ekologinį ženklą pasakytina, kad: jis per mažai populiarinamas visais lygmenimis – Komisijos, valstybių narių ir įmonių (savanoriška veikla); taikoma daug griežtų su kriterijais susijusių reikalavimų; sunku laikytis 6 straipsnio 6 dalyje nustatyto draudimo naudoti pavojingas medžiagas. Sistemos taikymo lygis taip pat stipriai skiriasi įvairių rūšių produktų atžvilgiu – keleto grupių produktams sistema visai netaikoma arba taikoma tik retais atvejais; iš to matyti, kad, viena vertus, esama su konkrečių grupių produktais susijusių kliūčių, kita vertus, nėra strateginio metodo, kuris būtų taikomas atrenkant produktą, kuriems skirtus kriterijus reikia parengti arba peržiūrėti, grupes.

Kalbant apie EMAS, papildomų kliūčių atsiranda dėl to, kad: sistema per mažai integruojama į viešąją politiką paskatomis ir atleidžiant nuo kitų reguliavimo reikalavimų vykdymo (reguliavimo supaprastinimas); vėlgi visais lygmenimis vykdoma per mažai populiarinimo veiklos; jau yra sukurta visuotinai pripažinta ir mažiau reikli (ataskaitų teikimo ir patvirtinimo klausimais) aplinkos apsaugos vadybos sistema (ISO 14001), kuri pirmąją rinkoje.

Abiejų sistemų veiksmingumas valstybėse narėse skiriasi – kai kurios valstybės narės jų visai netaiko arba taiko tik retais atvejais, o kitose pasiekta geresnių rezultatų, pvz., Vokietijoje ir Ispanijoje atitinkamai yra įregistruotos 1 882 ir 1 289 gamybos vietos, kuriose taikoma EMAS; Prancūzijoje įregistruotos 555 ES ekologinio ženklo licencijos, o Italijoje – 359. Galima teigti, kad daugiausia šiuos skirtumus lemia tai, kiek išteklių investuoja valstybės narės, ir tai, ar imamas iniciatyvų siekiant šias priemones integruoti į įvairias kitas aplinkos

¹³ Remas tyrimas (2006), „Linking environmental management and performance“ ir Testa et al. (2014) „EMAS and ISO 14001: the differences in effectively improving environmental performance“. Paskelbta: Journal of Cleaner Production 68:1, pp. 165-173.

politikos priemonės. Pavyzdžiui, EMAS susiejant su aplinkosauginių tikrinimų taisyklėmis, galėtų būti sukurta paskata pradėti taikyti EMAS ir naudotis galimybe taikyti supaprastintas reguliavimo nuostatas¹⁴; panašiai, užtikrinus sąsają su žaliuoju viešuoju pirkimu, galima būtų paskatinti taikyti ekologinio ženklo sistemą.

Turint per mažai duomenų apie sąnaudas ir naudą, **veiksmingumo** įvertinti neįmanoma. Yra tam tikrų faktų, rodančių investuotų lėšų (sąnaudų) ir pasiekto poveikio sąsają, ir apskritai sistemos valdymo sąnaudų įverčiai santykinai maži.

- Apytikriu vertinimu, Europos Komisijos patiriamos vidutinės metinės EMAS valdymo sąnaudos (neįskaitant personalo sąnaudų) siekia 500 000 EUR, o ES ekologinio ženklo – 1 100 000 EUR. Šios sąnaudos susijusios su sistema, kuri, kalbant apie ES ekologinį ženklą, apima 33 produktų grupes, 2 000 licencijų ir 44 000 produktų ir, kalbant apie EMAS, – 4 000 organizacijų ir 7 500 gamybos vietų.
- Kadangi valstybių narių lygmeniu dedamos įgyvendinimo pastangos labai skiriasi, skiriasi ir sąnaudų bei naudos santykio vertinimas. Kadangi šios sistemos yra savanoriško pobūdžio, negali būti laikoma, kad dėl jų valstybėms narėms arba įmonėms ir organizacijoms tenka neproporcinga našta, nes jos visos į šias sistemas investuoja tik tiek, kiek mano esant naudinga. Tačiau tai, kad investuojama mažai, taip pat lemia ribotą taikymą ir nedidelį poveikį.
- Kai kuriose EMAS sertifikatą turinčiose organizacijose, ypač susijusiose su energijos gamyba, taikomos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės gali padėti sutaupyti daug lėšų (remiantis vertinimo tyrimu, visų EMAS sertifikatą turinčių organizacijų per dvejus metus sutaupytų lėšų suma siekia maždaug 1,3 mlrd. EUR).

Tačiau veiksmingumas mažėja, jei:

- atskirų įmonių ir organizacijų patiriamos atitikties užtikrinimo ir tikrinimo sąnaudos viršija naudą ir dėl to mažėja gamintojams ir organizacijoms teikiama vertė ir jie neskatinami taikyti šių sistemų. Smulkiųjų veiklos vykdytojų atveju šis poveikis didesnis. Žemas EMAS taikymo lygis, palyginti su standarto ISO 14001 taikymo lygiu, taip pat rodo, kad vieną arba kitą sistemą taikančių organizacijų sąnaudų ir naudos santykis yra nevienodas;
- konkrečių grupių produktams sistemos taikomos ribotai arba visai netaikomos. Kalbant apie ES ekologinį ženklą, jis netaikomas arba ribotai taikomas daugeliui produktų grupių; tai reiškia, kad rinka dar yra nebrandi ir (arba) kad administracinė našta arba atitikties tam tikriems kriterijams tikrinimo sąnaudos gali būti per didelės ir tai gali būti viena iš kliūčių, trukdančių taikyti šį ženklą.

Laikoma, kad abi sistemos **iš esmės dera** su atitinkamų kitų sričių ES politika, susijusia su ES tvariu vartojimu ir gamyba, ir ją papildo. Tačiau iš vertinimo rezultatų matyti, kad reikia išspręsti tam tikras problemas, susijusias su būtinybe:

¹⁴ Reguliavimo supaprastinimas suprantamas kaip reguliavimo naštos arba administracinės naštos sumažinimas (pvz., mažesnis aplinkosauginių tikrinimų dažnumas, skubos tvarkos taikymas, mažesnių rinkliavų arba mokesčių taikymas ir pan.), jei yra vykdomi EMAS reikalavimai.

- toliau ieškoti galimybių užtikrinti šių sistemų ir įvairių sričių ES politikos sinergiją, kuri galėtų padėti geriau išnaudoti galimybes, atsirandančias taikant ES ekologinį ženklą ir (arba) EMAS sistemą, įskaitant žiedinės ekonomikos veiksmų plano, Direktyvos dėl nesąžiningos komercinės veiklos, Viešųjų pirkimų direktyvos ir Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyvos (neapsiribojant vien šiomis priemonėmis) sinergiją.

Kalbant apie šių abiejų sistemų derėjimą, iš vertinimo matyti, kad jos viena kitą papildo, nes, jas taikant, daugiausia dėmesio skiriama skirtingiems tikslams, tačiau tam tikros nuostatos gali šiek tiek sutapti, jei EMAS ir ES ekologinis ženklas yra taikomi konkrečioms paslaugų sektoriams, pvz., turizmo ir stovyklavimo. Šiais atvejais reikėtų stengtis nesukurti painiavos vartotojams, kurie gali rinktis remdamiesi abiem sistemomis.

Taikant šias sistemas, sukuriamą nevienodą Europos pridėtinę vertę. Įgyvendinant reglamentus, **galimybės sukurti Europos pridėtinę vertę mažino tai, kad šios sistemos taikomos savanoriškai**. Pridėtinė vertė sukuriamą vidaus rinkoje taikant suderintų taisyklių ir procedūrų, kuriomis užtikrinamas ekologiškumo teiginių patikimumas ir skaidrumas, sistemą, galinčią paskatinti ES vidaus prekybą. Taikant šią sistemą, pateikiama informacija apie produktų ir organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą ir suteikiama galimybė į kitų sričių ES politiką integruoti taikomas priemones ir jas supaprastinti. Taip šia sistema yra remiami gamintojai ir organizacijos (įskaitant visų pirma MVĮ, kurios neturėtų vidaus pajėgumų sukurti savo sistemų), norintys taikyti ne vien privalomas priemones.

Buvo neįmanoma atlikti viso sąnaudų ir naudos vertinimo. Tačiau priemonės įgyvendinamos tokiomis aplinkybėmis, kai apskritai visuomenė remia tvarią gamybą ir vartojimą: 77 proc. „Eurobarometro“ apklausoje dalyvavusių ES gyventojų nurodė, kad už ekologiškus produktus noriai mokėtų daugiau, jei manytų, kad ekologiškumo teiginiai yra patikimi. Nors, surengus viešas konsultacijas konkrečiai dėl šių priemonių, daugiausia pastabų sulaukta iš šias priemones jau aktyviai taikančių subjektų, apskritai jų nuomonė apie priemones buvo teigiama. Pavyzdžiui, 79 proc. ES ekologinį ženklą taikančių suinteresuotųjų subjektų laikėsi nuomonės, kad ES ekologinis ženklas – vertinga priemonė, padedanti visoje Europoje lengviau diegti ir platinti ekologiškus produktus, ir 95 proc. suinteresuotųjų subjektų pageidavo, kad šis ženklas būtų taikomas taip pat, kaip anksčiau, arba su pakeitimais. Be to, daugiau nei 70 proc. apklausoje dalyvavusių EMAS sertifikatą turinčių organizacijų teigė, kad, kalbant apie energijos vartojimo efektyvumą, medžiagų naudojimą, vandens suvartojimą ir atliekų gamybą, jų veiksmingumas padidėjo arba labai padidėjo.

Palyginti su standartu ISO 14001, EMAS taikymo lygis daug mažesnis. Tačiau iš vertinimo matyti, kad EMAS sertifikatą turinčios įmonės pasiekia tokių pat gerų aplinkosauginio veiksmingumo rezultatų, kaip ir taikančios standartą ISO 14001, arba dar geresnių; taip pat matyti, kad, taikant konkrečius EMAS reikalavimus, pavyzdžiui, skaidraus ataskaitų teikimo proceso ir valdžios institucijų atliekamos kontrolės (kurių nėra ISO 14001 sistemoje), užtikrinamas didesnis patikimumas ir geresnės integravimo į aplinkos politiką galimybės. Keleto ES valstybių narių, aktyviai siekusių šių rezultatų, patirtis įrodo, kad tokių galimybių yra.

Tačiau **kadangi šių sistemų taikymo mastas Europoje nėra pakankamai didelis, sunku įrodyti visą sukuriamą Europos pridėtinę vertę**, pasiekiamą šias sistemas taikant produktams ir paslaugoms, taip pat organizacijose, o ne vien susijusių su aplinkos būklės

gerinimu. Visų pirma EMAS poveikis yra nedidelis dėl konkuravimo su standartu ISO 14001, kuris yra visuotinį pripažinimą pelniusi EMAS alternatyva. Nepaisant to, šių dviejų sistemų sąveika yra konstruktyvi ir EMAS taikymas paskatino siekti naujų tinkamesnių pokyčių, susijusių su visuotiniu standartu ISO 14001, kuris tapo panašesnis į EMAS, nors tebesama svarbių šių sistemų skirtumų. Taikant EMAS, skirtingai nei standartą ISO 14001, galima naudotis atitikties užtikrinimo ir ataskaitų teikimo platforma, kuri padeda užtikrinti, kad visuomenei ir valdžios institucijoms būtų pateikiama skaidri informacija apie organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą. Be to, ši platforma gali būti naudinga valdžios institucijoms pripažįstant geriausių rezultatų pasiekusius subjektus, taip pat ji gali būti naudinga kuriant rėmimo priemones ir gali paskatinti mažinti administracinę naštą. Šios galimybės grindžiamos tuo, kad EMAS taikančioms valdžios institucijoms ir kitoms trečiosioms šalims, skirtingai nei taikančioms minėtą standartą, yra suteikiama teisė naudotis informacija apie aplinkosauginį veiksmingumą ir teisės aktų vykdymą ir jos turi šią informaciją patvirtinti; tai pakankamas garantas, kuriuo remiantis galima supaprastinti kitą reguliavimo naštą.

3. Išvados

EMAS ir ES ekologinis ženklas yra platesnio produktų politikos priemonių, padedančių kurti žiedinę ekonomiką, rinkinio dalis. Atlikus tinkamumo patikrą (vertinimo tyrimą ir konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais) patvirtinta, kad šios sistemos (nors jų poveikis ir ribotas) yra naudingos įmonių savanoriškos priemonės, padedančios pereiti prie žiedinės ekonomikos ir teikti informaciją apie produktų ir organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą teikti vartotojams ir vykdant verslo sandorius

Tinkamumo patikros rezultatai rodo, kad sistemų taikymo rezultatai galėtų būti geresni ir veiksmingesni. Aiškiai matyti, kad šių priemonių ribotumas susijęs su savanorišku jų pobūdžiu, ribotu taikymu daugeliui produktų grupių ir menku informuotumu apie šias dvi sistemas. Norint, kad praktinis jų poveikis būtų didesnis, reikia kryptingesnės strategijos.

Todėl Komisija patobulins **ES ekologinio ženklo reglamentu** nustatytą sistemą ir padarys ją kryptingesnę, siekdama didesnio bendro poveikio. Tuo tikslu ji ims tokių veiksmų:

- ES ekologinio ženklo sistemą padarys labiau strategišką:
 - bus apibrėžtos produktų grupės, be kita ko, bus racionalizuoti produktų atrankos kriterijai ir, atsižvelgiant į esamų kriterijų taikymo mastą, kiekvienai produktų grupei nustatyti kriterijai bus nebetaikomi, peržiūrėti ar pratęsti. Sistemos kryptingumas taip pat reiškia, kad atitinkamais atvejais labai susijusios produktų grupės (pvz., įvairūs su popieriumi susiję produktai, kaip antai laikraštinių popierių ir tualetinių popierių, kuriems taikymo potencialas yra didelis) gali būti sujungtos;
 - nebetaikys sistemos šioms produktų grupėms: klozetams ir pisuarams, santechnikos įtaisams ir vaizdo atkūrimo įrangai, nes ES ekologinio ženklo taikymas šioms produktų grupėms yra labai ribotas;
 - nustatys konkrečius veiklos tikslus, uždavinius ir atitinkamą stebėsenos veiklą;

- parengs komunikacijos su gamintojais ir vartotojais strategiją, atitinkančią dešimt Komisijos darbo prioritetų, ypač darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą. Joje bus nustatyta tikslinė auditorija, paskirstyta atsakomybė už populiarinimo veiklą, kurią vykdys įvairūs subjektai – valstybės narės, pramonės dalyviai ir atitinkami skleidėjai.
- išnagrinės galimybes sumažinti administracines ir tikrinimo sąnaudas, supaprastinti konsultavimosi procesą ir sukurti praktinį būdą įgyvendinti 6 straipsnio 6 ir 7 dalių nuostatas;
- išnagrinės galimybes ir geriausios patirties pavyzdžius siekiant, kad ES ekologinis ženklas būtų plačiau taikomas viešajame pirkime ir kaip kompetencijos aplinkos apsaugos srityje rodiklis;
- atliks keletą jungtinių parengiamųjų tyrimų apie žaliojo viešojo pirkimo, ekologinio projektavimo, energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo ir ekologinio ženklo priemonių taikymą produktų grupėms. Taip bus sutaupyta lėšų ir išvengta nenuoseklumo, kuris būtų, jei skirtingi generaliniai direktoratai užsakytų atskirus įvairių priemonių tyrimus;
- užtikrins didesnę ES ekologinio ženklo ir kitų esamų nacionalinių ir (arba) regioninių ženklų nuoseklumą ir tarpusavio sąsajas.

Kalbant apie **EMAS reglamentą** ir atsižvelgiant į mišrius tinkamumo patikros rezultatus, valstybių narių ryžtas ir parama lems, ar sistema bus tęsiama ateityje. Todėl 2017 m. Komisija sieks gauti valstybių narių patvirtinimą, ar jos pasiryžusios:

- 1) tęsti sistemos taikymą ir
- 2) įgyvendinti priemones, skatinančias daugiau naudotis šia sistema.

Priklausomai nuo valstybių narių paramos, Komisija parengs veiksmus, kuriais būtų padidinta šios sistemos pridėtinė vertė:

- bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, sudarys papildomų galimybių taikyti EMAS kaip priemonę, padedančią sumažinti administracinę naštą ir supaprastinti reguliavimą. Šioje srityje yra dar didelis potencialas, kurį valstybės narės išnaudojo labai nevienodai;
- EMAS reikalavimais dėl atitikties patvirtinimo ir poveikio aplinkai skaidrumo naudosis siekdama padėti įgyvendinti kitas aplinkos politikos priemones, susijusias su energija, į orą išmetamais teršalais, biologine įvairove, vandentvarka arba atliekų tvarkymu;
- išnagrinės, kaip EMAS įgyvendinimą būtų galima geriau integruoti į Žaliojo MVĮ veiksmų plano¹⁵ įgyvendinimo veiksmus;

¹⁵ COM(2014) 440.

- nustatys aiškią komunikacijos su gamintojais ir vartotojais strategiją, atitinkančią dešimt Komisijos darbo prioritetų, ypač darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą. Joje bus nustatyta tikslinė auditorija, paskirstyta atsakomybė už populiarinimo veiklą, kurią vykdo įvairūs subjektai – valstybės narės, pramonės dalyviai ir atitinkami skleidėjai;
- bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis propaguos europietišką verslą, didžiausią dėmesį skirdama pionieriams ir konkurenciniam pranašumui; EMAS bus laikoma aukščiausio lygio aplinkosaugos vadybos sistema;
- atsižvelgs į ISO standarto 14001 raidą 2015 m. ir naujos standarto versijos sąsajas su EMAS;
- taikys tokias pačias priemones kaip valstybės narės, kuriose daug įmonių užsiregistravo EMAS ir remsis pripažinta geriausia patirtimi;
- užtikrins veiksmingus organizacijų ataskaitų teikimo valdžios institucijoms kanalus, kad EMAS aplinkosaugos reikalavimų laikymasis ir atitiktis teisinėms nuostatomis galėtų būti naudojami kitoms aplinkos politikos priemonėms įgyvendinti.